

Innst. 396 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:81 S (2012–2013)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Laila Dávøy, Øyvind Håbrekke, Geir Jørgen Bekkevold og Kjell Ingolf Ropstad om handlingsplan for full fosterhjemsdekning og en stabilitetsreform i barnevernet

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne mener mangelen på fosterhjem, samt mangel på stabilitet for barn under barnevernets omsorg, er to forhold som gir grunn til å spørre hvorvidt myndighetene gir barna et verdig tilbud som lever opp til ansvaret ved å overta omsorgen for barna.

I dag opplever mange barn at det vedtas at de skal i fosterhjem, men det står ingen hjem klare, og barna venter i kø. Forslagsstillerne fremmer derfor forslag om en handlingsplan for full fosterhjemsdekning, samt en stabilitetsreform i barnevernet.

Full fosterhjemsdekning

Forslagsstillerne mener det er helt uholdbart og uakseptabelt at barn står i kø og venter på å få plass i et fosterhjem. Forslagsstillerne fremmer derfor forslag om en handlingsplan for full fosterhjemsdekning innen 2015. En slik handlingsplan bør, etter forslagsstillerne mening, blant annet inneholde følgende elementer:

1. Tung satsing på rekrutteringskampanjer.
2. Sørge for å utnytte ideelle aktørers bidrag til rekruttering og drift av fosterhjem.
3. Økt vekt på institusjonens betydning for barn med særlige utfordringer.

4. Økt bruk av familieråd i barnevernet.

Stabilitetsreform

Forslagsstillerne viser til at behovet for stabilitet er helt fundamentalt, spesielt for barn og unge. Når myndighetene gjennomfører en omsorgsovertakelse, tar de på seg et stort ansvar for å gi god omsorg og en bedre tilværelse for barnet. Det innebærer en tilværelse preget av stabilitet og trygghet og tilknytning til nye omsorgspersoner.

En av de store utfordringene barnevernet står overfor, er altså at barnevernsbarna flytter for mye. Altfor mange ser ifølge forslagsstillerne ut til å mangle stabilitet og trygg tilknytning. Det synes å være behov for en stabilitetsreform i barnevernet.

Forslagsstillerne mener følgende elementer må være sentrale i en stabilitetsreform:

1. Bedre oppfølging av fosterhjem, for å forebygge brudd. Forslagsstillerne mener det er viktig at fosterforeldre blir bedre forberedt og får mer veiledning og oppfølging underveis.
2. Mer bruk av institusjoner for barna med mest krevende behov, som blant annet barnevernspanelet har pekt på.
3. Institusjoner og fosterhjem må knyttes tettere sammen, på den måten som blant annet en del ideelle institusjoner arbeider.
4. Økt bruk av familieråd og barnets slekt/storfamilie som fosterhjem.
5. Kritisk vurdering av kriteriene for flytting fra ett fosterhjem til et annet.
6. Det må vurderes om ankemulighetene for biologiske foreldre etter omsorgsovertakelse har blitt for sterke og hvorvidt dette skaper ustabilitet for barna.
7. Tilbud om samlivskurs for fosterforeldre.

8. Lytte til barn: Det er viktig at barns rett til å bli hørt respekteres.

Forslag

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan for full fosterhjemsdekning innen 2015.
2. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en stabilitetsreform i barnevernet.
3. Stortinget ber regjeringen utvikle presis registrering og fullverdig oversikt over omfanget av flyttinger av barn som er under barnevernets omsorg.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Rannveig Kvifte Andresen, fra Senterpartiet, Olov Grøtting, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, vil vise til Prop. 106 L (2012–2013) Endringer i barnevernloven, hvor denne proposisjonen omtaler mange av de spørsmålene som blir reist i representantforslaget. Komiteen vil videre vise til at regjeringen i proposisjonen blant annet foreslår å styrke barns rettsikkerhet og medvirkning i barnevernet. Videre inneholder proposisjonen en meldingsdel med egne kapitler om fosterhjem og institusjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil utover det som fremkommer i Prop. 106 L (2012–2013) vise til statsrådets svarbrev til komiteen og støtter regjeringen i vurderingen av representantforslaget.

Komiteen viser videre til Innst. 395 L (2012–2013).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at 153 plasseringsklare barn hadde ventet mer enn seks uker på fosterhjem pr. 31. desember 2012. Disse medlemmer viser videre til Prop. 106 L (2012–2013) Endringer i barnevernloven hvor regjeringen skriver:

«Rapportene fra evalueringen av forvaltningsreformen i barnevernet av 2004 viser at ventetiden for å få fosterhjem har økt.»

Det vises videre til at det i proposisjonen sies at departementet har som mål:

«... å ha nok fosterhjem med en kvalitet som den grunnleggende trygghet, stabilitet, omsorg og utvikling som barnet har behov for.»

Disse medlemmer viser til at barnehageutbyggingen hvor man ikke bare satte mål om full dekning, men også ga klare tidsfrister for når målet skulle nås. Dette var et ambisiøst mål som krevde milliardinvesteringer og et aktivt samarbeid med kommuner over hele landet. Disse medlemmer finner det bemerkelsesverdig at regjeringen ikke synes å være villig til å forplikte seg i like stor grad til å skaffe et relativt sett lite antall utsatte barn et hjem som de var til å gi alle barn en barnehageplass.

Disse medlemmer etterlyser en forpliktende plan med tidsfrist for å sikre alle barnevernsbarn et hjem.

Disse medlemmer mener det er helt uholdbart og uakseptabelt at barn over tid står i kø og venter på å få plass i et fosterhjem. Dette medlem fremmer derfor forslag om en handlingsplan for full fosterhjemsdekning innen 2015. En slik handlingsplan bør blant annet inneholde følgende elementer:

1. Tung satsing på rekrutteringskampanjer.
2. Sørge for å utnytte ideelle aktørers bidrag til rekruttering og drift av fosterhjem.
3. Økt vekt på institusjonens betydning for barn med særlige utfordringer.
4. Økt bruk av familieråd i barnevernet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan for full fosterhjemsdekning innen 2015.»

Disse medlemmer viser til at barn har et grunnleggende behov for stabilitet. Disse medlemmer viser til at mange barn som er under omsorg av barnevernet ikke tilbys stabilitet og tilknytning. En av de store utfordringene barnevernet står overfor, er det store antallet flyttinger av barnevernsbarn.

Disse medlemmer finner det oppsiktsvekkende at det heller ikke finnes statistikk som gir et riktig bilde av antall flyttinger av barnevernsbarn. Disse medlemmer mener det er behov for en stabilitetsreform i barnevernet og at følgende elementer må være sentrale i en stabilitetsreform:

1. Bedre oppfølging av fosterhjem, for å forebygge brudd.
2. Mer bruk av institusjoner for barna med mest krevende behov.
3. Institusjoner og fosterhjem må knyttes tettere sammen.
4. Økt bruk av familieråd og barnets slekt/storfamilie som fosterhjem.
5. Kritisk vurdering av kriteriene for flytting fra ett fosterhjem til et annet.
6. Vurdering av ankemulighetene for biologiske foreldre etter omsorgovertakelse.
7. Tilbud om samlivskurs for fosterforeldre.
8. Lytte til barn: Det er viktig at barns rett til å bli hørt respekteres.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en stabilitetsreform i barnevernet.»

«Stortinget ber regjeringen utvikle presis registrering og fullverdig oversikt over omfanget av flyttinger av barn som er under barnevernets omsorg.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan for full fosterhjemsdekning innen 2015.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en stabilitetsreform i barnevernet.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utvikle presis registrering og fullverdig oversikt over omfanget av flyttinger av barn som er under barnevernets omsorg.

Komiteens tilråding

Tilrådingen fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:81 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Øyvind Håbrekke, Geir Jørgen Bekkevold og Kjell Ingolf Ropstad om handlingsplan for full fosterhjemsdekning og en stabilitetsreform i barnevernet – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 4. juni 2013

Gunn Karin Gjul
leder

Lene Vågslid
ordfører

Vedlegg

**Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 18. april 2013**

Dokument 8:81 S (2012–2013) Representantforslag om handlingsplan for full fosterhjemsdekning og en stabilitetsreform i barnevernet

Jeg viser til brev av 11. april 2013 fra Familie- og kulturkomiteen, med oversendelse av Representantforslag 8:81 S (dokument 8:81 S (2012-2013)» fra stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Øyvind Håbrekke, Geir Jørgen Bekkevold og Kjell Ingolf Ropstad. Komiteen ber om departementets vurdering av forslaget. Representantene har fremmet følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan for full fosterhjemsdekning innen 2015.

2. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en stabilitetsreform i barnevernet.

3. Stortinget ber regjeringen utvikle presis registrering og fullverdig oversikt over omfanget av flyttinger av barn som er under barnevernets omsorg.

Jeg vil innledningsvis vise til Prop. 106 L (2013-2013) *Endringer i barnevernloven*, som regjeringen la frem for Stortinget til behandling 5. april 2013. Proposisjonen omtaler mange av de spørsmålene som representantene reiser i forslaget sitt. I proposisjonen foreslår vi blant annet å styrke barns rettsikkerhet og medvirkning i barnevernet. Videre inneholder proposisjonen en meldingsdel med egne kapitler blant annet om fosterhjem og institusjon.

Når det gjelder forslagene i dokument 8:81 (2012-2013), vil jeg utover det som fremkommer i Prop. 106 L bemerke følgende:

1. Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan for full fosterhjemsdekning innen 2015

Fosterhjemmene utgjør et sentralt og svært viktig plasseringsalternativ innenfor barnevernet. De siste årene har i overkant av 80 % av alle barn plassert utenfor hjemmet blitt plassert i fosterhjem. De øvrige har blitt plassert i institusjoner.

Ifølge Prop. 106 L er regjeringens mål med fosterhjemsarbeidet: "Å ha nok fosterhjem med en kvalitet som gir den grunnleggende trygghet, stabilitet, omsorg og utvikling som barnet har behov for. Fosterhjemmet skal legge til rette for barnets medvirkning og ivareta barnets rett til å bli hørt.

Statlig regional barnevernsmyndighet er gitt et nasjonalt ansvar for å rekruttere fosterhjem. Bufdir arbeider på flere områder med rekruttering av fosterhjem, der fosterhjems kampanjen "Det er aldri for sent å hjelpe noen på rett vei" er sentral. Direktoratet skaffer ambassadører for kampanjen innen fire områder; helse, næringsliv, idrett og kultur. I tillegg til nasjonale kampanjer, har fosterhjemstjenestene egne rekrutteringstiltak enten lokalt for sitt område eller knyttet opp mot regionale aktiviteter. Arbeidet med å rekruttere nok fosterhjem har meget høy prioritet i Bufdir.

Det er som kjent barneverntjenesten i kommunen som har ansvaret for å godkjenne fosterhjemmene og for å følge dem opp. Ved siden av staten rekrutterer også kommuner fosterhjem, særlig i barnets familie og nære nettverk. I en situasjon der vi mangler fosterhjem, kan staten samarbeide med private, ideelle aktører om rekruttering av fosterhjem. Vi må samtidig se nærmere på hvordan dette samarbeidet bør være fremover. Jeg vil fortsatt vektlegge at de pengene staten bruker på fosterhjem kommer barna til gode. Bufetat vil fortsatt ha et overordnet ansvar for å påse at det innenfor hver region finnes et tilstrekkelig antall fosterhjem som ivaretar de ulike plasseringsbehov.

Det følger av barnevernloven § 4- 23 at det er "forbudt for privatpersoner å drive formidlingsvirksomhet for plassering av barn uten adopsjon for øye". Dette innebærer at private aktører ikke kan plassere barn i fosterhjem. Å finne det rette fosterhjemmet til et konkret barn er en offentlig oppgave, som tilligger det kommunale barnevernet.

Når det gjelder valg av plasseringstiltak, er det behovene til det enkelte barn som er avgjørende for dette. Derfor består barneverntilbudet av et mangfold av tiltak. Vi vet at fosterhjem ikke alltid er det rette for alle, og at institusjoner kan være det beste tiltaket for enkelte barn for en kortere eller lengre periode. Framover er en av våre viktigste oppgaver å skaffe stabile og gode fosterhjem og samtidig ha et godt utbygget og differensiert institusjonstilbud som ivaretar barnets behov.

Nedenfor vil jeg kommentere elementene som forslagsstillerne mener en handlingsplan blant annet bør inneholde:

Til pkt. 1. Tung satsing på rekrutteringskampanjer

Jeg er enig i at det er nødvendig å satse tungt på rekruttering av fosterhjem. I det generelle rekrutteringsarbeidet brukes ulike metoder som for eksempel annonsering i aviser, informasjon på nett og brosjyremateriell. Rekrutteringsarbeidet veksler fra små lokale kampanjer til større, nasjonale aksjoner der også TV-annonsering tas i bruk. Fosterhjemskampanjen "Det er aldri for sent å hjelpe noen på rett vei", som ble lansert julen 2011, var rettet mot sosiale medier.

Til pkt. 2. Sørg for å utnytte ideelle aktørers bidrag til rekruttering og drift av fosterhjem

Bufdir inngikk i 2012 rammeavtaler med flere (13) ideelle organisasjoner når det gjelder fosterhjemrekruttering og oppfølging av fosterhjem. Så langt har det vist seg at de ideelle har vært mest interessert i å tilby fosterhjem som de selv følger opp. Disse er å sammenlikne med statlige familiehjem ved at de er ment for særlig krevende barn.

Til pkt. 3. Økt vekt på institusjonens betydning for barn med særlige utfordringer

Det avgjørende for valg av tiltak i barnevernet er hensynet til barnets beste, og det skal tas utgangspunkt i det enkelte barns individuelle behov. Målet med en plassering er å gi barnet grunnleggende stabilitet, omsorg og oppfølging. Institusjonstilbudet i barnevernet skal bidra til å gi barn trygge rammer, utviklingsmuligheter, økt livskvalitet og varige, positive endringer i livet deres.

Et tilbud i fosterhjem er til det beste for de fleste barn. Det er vesentlig for barns utvikling å kunne knytte seg til stabile voksenpersoner. Få institusjoner kan tilby kontinuitet og stabilitet i omsorgen over tid. Dette faglige standpunktet har støtte i de fleste land Norge samarbeider med, og støttes i internasjonale og nasjonale studier.

I tillegg til denne forskningen er det velkjent hvor viktig det er for ungdom å ha tilknytning til et nærmiljø – et miljø man også etter endt barneverntiltak skal ha en relasjon til. Fosterhjem eller hjelpetiltak i hjemmet vil derfor for de fleste være et bedre alternativ enn institusjon.

Jeg vil samtidig understreke at fosterhjem ikke er tilstrekkelig for alle, og at institusjoner kan være det beste tiltaket for noen barn. Dette er ikke et spørsmål om enten eller, men om både og. Vi har en viktig utfordring både med å skaffe stabile og gode fosterhjem og å ha et godt utbygget og differensiert institusjonstilbud som ivaretar barnets personlighet og utviklingsmuligheter.

Barnevernsbarn har allerede opplevd brutte relasjoner. Ved etablering av arbeidstidsordninger bør

hensynet til kontinuerlig og stabil voksenkontakt være et sentralt moment da det gir bedre forutsigbarhet for barna. Departementet vil derfor utrede hensiktsmessige arbeidstidsordninger i statlige institusjoner som bedre samsvarer med barn og unges behov for stabilitet.

I henhold til tildelingsbrevet for Bufdir i 2013 skal videre ideelle aktører prioriteres fremfor andre aktører ved kjøp av private institusjonsplasser. Ved inngåelse av nye avtaler med tilbydere av barneverntjenester skal tidsavgrensede kontrakter (anbud) erstattes av langsiktige avtaler med mulighet for oppsigelse. Jeg mener dette vil kunne bidra mer stabile institusjonsopphold.

Til pkt. 4. Økt bruk av familieråd i barnevernet

Familieråd har vist seg å være godt egnet når et barn skal plasseres utenfor hjemmet. Gjennom familieråd kan familien sammen komme frem til at barnet kan plasseres hos en i familien. Dette kan også være en egnet metode for å rekruttere flere fosterhjem i minoritetsmiljøer. Som det fremgår av Prop. 106 L, vil departementet stimulere til rekruttering av flere fosterhjem i barnets familie og nære nettverk gjennom blant annet bruk av familieråd.

2. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en stabilitetsreform i barnevernet.

Innledningsvis vil jeg påpeke at de foreslåtte tiltakene i Prop. 106 L vil bidra til å forebygge utilsiktede flyttinger. Jeg sikter særlig til departementets gjennomgang av de overordnede, faglige prinsippene for å oppnå barnets beste. Dette er prinsippet om tilknytnings- og relasjonskvalitet, det biologiske prinsipp, det mildeste effektive inngreps prinsipp og prinsippet om barnas medvirkning. Faglig riktig anvendelse av disse prinsippene vil bidra til at barnevernet kommer tilstrekkelig tidlig inn med effektive tiltak, og dette er avgjørende for stabiliteten i tiltakene som velges. Videre understreker proposisjonen at barn med sammensatte behov må få helhetlige og koordinerte tiltak. Dette krever et godt samarbeid mellom barneverntjenesten og andre tjenester.

Nedenfor vil jeg kommentere elementer som forslagsstillerne mener bør være sentrale i en stabilitetsreform:

Til pkt. 1. Bedre oppfølging av fosterhjem for å forebygge brudd

Forslaget refererer til en sammensatt problemstilling. Spørsmålet som tas opp omhandler både om fosterforeldre er godt nok forberedt før plassering, om de har god nok informasjon om barnet ved plassering og om de får god nok oppfølging etter plassering.

I dag skal alle fosterforeldre tilbys PRIDE. Dette er et omfattende program som dels skal kvalifisere potensielle fosterforeldre og dels skal ruste dem for oppgaven. Temaene som tas opp gjelder både hva det vil si å være fosterforeldre og hvilken innvirkning det har på en familie.

Ved plassering er det viktig at barnet er tilstrekkelig utredet og at barneverntjenesten har god kjennskap til barnets behov. Etter plassering har Bufetat ansvar for å tilby generell veiledning om det å være fosterforeldre. Denne veiledningen gis som regel i form av gruppeveiledning etter modellen "Trygg base". Veiledningen som går på det å være fosterforeldre for det spesifikke barn er kommunens ansvar siden de er nærmest til å kjenne barnets behov. Kommunen kan stå for slik veiledning selv eller leie inn andre til å utføre veiledningen.

Til pkt. 2. Mer bruk av institusjoner for barna med mest krevende behov

I Prop. 106 L foreslår departementet tiltak som skal bidra til å øke kvaliteten i institusjonstilbudet og gi et tilbud som er bedre tilpasset det enkelte barns behov. For å oppnå dette, vil departementet blant annet spesialisere og differensiere institusjonstilbudet ytterligere og styrke utredning av barn både før plassering, under og etter endt opphold.

Til pkt. 3. Institusjoner og fosterhjem må knyttes tettere sammen

Den kommunale barneverntjenesten har etter lovverket et hovedansvar for oppfølging av barn som bor på institusjon, både under og etter endt opphold. I Prop. 106 L foreslår departementet at barn i større grad enn i dag blir fulgt opp av barneverntjenesten under og etter endt opphold, blant annet slik at overgangen fra en omsorgsbasis til en annen kan planlegges og tilpasses barnets behov. Styrket utredning av barnets behov vil også gjøre barneverninstitusjoner enda bedre i stand til å gi et mer tilpasset tilbud. Fosterhjemplassering kan være et slikt tilbud.

Jeg ser at enkelte institusjoner følger opp fosterhjemmet og barnet etter at barnet har flyttet inn i fosterhjem. Dette er først og fremst relevant for barn med spesielle utfordringer. I Prop. 106 L foreslår departementet å evaluere bruken av de statlige fosterhjemmene og de kommunalt forsterkede fosterhjemmene, som også har barn med spesielle utfordringer som målgruppe. Jeg vil bruke resultatene fra evalueringen til å vurdere forslaget nærmere.

Til pkt. 4. Økt bruk av familieråd og barnets slekt/storfamilie som fosterhjem

Se pkt. 4 foran.

Til pkt. 5. Kritisk vurdering av kriteriene for flytting fra ett fosterhjem til et annet

Det er uheldig at en del barn i fosterhjem må flytte en eller flere ganger. Dermed får ikke barnet en så stabil tilværelse som ønskelig. Dette er særlig bekymringsfullt fordi mangel på stabilitet og kontinuitet ikke sjelden er noe av det som preger saker med alvorlige omsorgssvikt og dermed en del av begrunnelsen for at barn må flytte fra sine opprinnelige omsorgspersoner. Forslagsstillerne tar opp behovet for en kritisk vurdering av kriteriene for flytting fra et fosterhjem til et annet. Vedtak om å flytte et barn fra et fosterhjem reguleres av bvl. §§ 4-1 og 4-17. I tillegg er det gitt føringer i Retningslinjer for fosterhjem av 15. juli 2004. På bakgrunn av de siste års utvikling og endringer på fosterhjemsområdet er det planlagt en revisjon av ovennevnte retningslinjer for fosterhjem. Flytting av barn som er i fosterhjem vil være et tema som vil bli omtalt i de reviderte retningslinjene.

Jeg viser for øvrig til Prop. 106 L hvor utilsiktede brudd i fosterhjem er særlig omtalt.

Til pkt. 6. Det må vurderes om ankemulighetene for biologiske foreldre etter en omsorgsovertakelse har blitt for sterke

Foreldres mulighet til å kreve tilbakeføring etter et vedtak om omsorgsovertakelse reguleres i dag av barnevernloven § 4-21. Bestemmelsen balanserer barnets behov for ro og stabilitet etter en omsorgsovertakelse og foreldrenes rettsikkerhet. Det har de senere år blitt foretatt endringer av bestemmelsen særlig med tanke på å sikre barnet økt stabilitet etter et vedtak om omsorgsovertakelse, se Ot. prp. nr. 76 (2005 – 2006) og Ot. prp. nr. 69 (2008-2009).

Et vedtak om omsorgsovertakelse er som utgangspunkt midlertidig. Fylkesnemnda skal oppheve et vedtak om omsorgsovertakelse når det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg. Et strengere beviskrav som krever høy grad av sannsynlighet for at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg, ble gjennomført med lovendringene inntatt i Ot. prp. nr. 69 (2008 - 2009).

Det følger videre av bvl. § 4-21 at et vedtak om omsorgsovertakelse ikke skal oppheves dersom barnet har fått slik tilknytning til mennesker og miljø der barnet er, slik at det etter en samlet vurdering kan føre til alvorlige problemer for barnet om det blir flyttet.

Partene kan ikke kreve at fylkesnemnda behandler en sak om opphevelse av et vedtak om omsorgsovertakelse dersom saken har vært behandlet av fylkesnemnda eller domstolene de siste tolv månedene.

Når tilbakeføring tidligere er nektet under henvisning til at barnet har fått tilknytning til mennesker og miljø der barnet er, kan foreldrene kreve ny be-

handling bare dersom det dokumenteres at det har skjedd *vesentlige endringer* i barnets situasjon siden fylkesnemnda eller domstolen sist behandlet saken. I slike saker er det viktig å begrense adgangen til ny prøving av hensyn til å sikre barnet ro, stabilitet og tilhørighet i omsorgssituasjonen.

Departementet er i Prop. 106 L opptatt av å sikre barn bedre stabilitet etter omsorgsovertakelse. NOU 2012:5 *Bedre beskyttelse av barns utvikling* har flere interessante forslag om samvær, adopsjon og tilbakeføring for å sikre stabilitet etter omsorgsovertakelse. Utvalget anbefaler blant annet at det bør være obligatorisk for fylkesnemnda å vurdere barnets tilknytning til blant annet fosterforeldre i alle saker som gjelder tilbakeføring, dersom det har gått mer enn to år etter plassering. Intensjonen bak utvalgets anbefaling er å skape mest mulig ro for barnet. Departementet vil vurdere utvalgets anbefaling nærmere, se Prop. 106 L s. 84 - 85.

Departementet vil vurdere nærmere om det skal igangsettes et arbeid for å innføre begrensninger i adgangen til å fremme en endringssak om samvær. Departementet vil også vurdere nærmere anbefalingene i NOU 2012:5 om adopsjon som barneverntiltak, slik at praksisfeltet skal bli bedre i stand til å vurdere adopsjon som et tiltak der dette vil være til barnets beste. Etter departementets oppfatning bør adopsjon som barneverntiltak kunne benyttes i større grad enn i dag.

Til pkt. 7. Tilbud om samlivskurs for fosterforeldre

Jeg har tidligere nevnt at alle fosterforeldre som rekrutteres gjennom Bufetat tilbys opplæring gjennom PRIDE. I PRIDE går man gjennom både motivasjonen for å bli fosterforeldre og hvordan det påvirker familien å få fosterbarn.

PRIDE er nå under evaluering av NOVA og skal ferdigstilles innen 1. november. I tillegg har departementet gitt Bufdir i oppdrag å lage en rapport om hvordan fosterforeldres egnethet kan kvalitetssikres bedre. Også denne rapporten skal være ferdig til 1. november 2013.

Om et eget samlivskurs i tillegg til dagens opplæring vil gi noen merverdi, vil være naturlig å vurdere på bakgrunn av ovenstående.

Til pkt. 8. Lytte til barn

I Prop. 106 L foreslår departementet en ny lovbestemmelse i § 4-1 annet ledd. Lovforslaget tydeliggjør plikten til og viktigheten av at barn og unge i barnevernet får mulighet til god informasjon og medvirkning under hele sakens forløp i barnevernet. Alle instanser som har oppgaver etter barnevernloven omfattes av denne overordnede bestemmelsen, og barnets rett til medvirkning skal gjelde i alle forhold som vedrører barnet. Det er av vesentlig betydning at bar-

nets perspektiv og meninger inngår i vurderingen av hva som er barnets beste. Dette vil gjelde fortløpende ved undersøkelser, når barnet er i tiltak og ved utarbeidelse og endring av tiltaksplaner. Samtidig må det tydeliggjøres at barnet ikke har noen plikt til å uttale seg.

Barnets rett til medvirkning innebærer at barnet blir godt og skikkelig informert, blir hørt, får anledning til å uttale seg i trygge omgivelser og på møter som gir barnet en følelse av å bli lyttet til og tatt hensyn til. Barnet må møtes med respekt og bli tatt på alvor. Medvirkning innebærer også at barn informeres om avgjørelser som gjelder dem selv og om hvilke momenter og hensyn som har vært sentrale i vurderingen.

Bestemmelsen presiserer at det skal legges til rette for samtaler med barnet. Det må legges til rette for at barna gis gode muligheter til å delta som aktive informanter i saker som omhandler dem.

Bestemmelsen presiserer også at barnet kan gis anledning til å ha med seg en person som barnet har særlig tillit til. Denne tillitspersonen vil kunne gi barnet større trygghet i sitt møte med barnevernet. En slik tillitsperson skal bidra til en ytterligere styrking av barnets rett til medvirkning. En tillitsperson skal først og fremst være en støtteperson for barnet. En tillitsperson skal være et supplement og ikke komme i stedet for verken saksbehandleren eller tilsyns- og kontrollinstanser.

Det er store variasjoner i kompetansen blant de ansatte i de kommunale barneverntjenestene. Blant annet er det behov for å styrke den juridiske kompetansen og kunnskapen om barns medvirkning. Det er derfor viktig at utdanningsinstitusjonene tar hensyn til dette. Jeg viser i den forbindelse til Prop. 106 L s. 83 hvor det fremgår at prinsippet om barns beste blant annet skal baseres på barns rett til medvirkning.

3. Stortinget ber regjeringen utvikle presis registrering og fullverdig oversikt over omfanget av flyttinger av barn som er under barnevernets omsorg.

Fra 2013 gjøres det omfattende endringer i kommunenes rapportering til SSB (Kommune-Stat rapportering, KOSTRA). Ett av hovedgrepene er å innhente nøyaktig informasjon om varighet av tiltak og hvilke lovhjemler som ligger til grunn for tiltaket. Presis datering av tiltak kan blant annet brukes til å etablere en forløpsbase for bruk av tiltak. SSB følger nå opp dette arbeidet i samarbeid med kommunenes fagsystemleverandører. Presis registrering av lovhjemler vil gi mer utfyllende informasjon om hva slags tiltak det er snakk om; det vil si at det i statistikken vil kunne differensieres mellom hjelpetiltak, omsorgstiltak, akutt plasseringer og atferdsplassering. De nye opplysningene som nå vil bli registrert i

KOSTRA, vil åpne for longitudinelle studier av barn i barnevernet. Dette kan gi oss bedre kunnskap om flytting av barn i barnevernet enn det som er mulig å få frem med dagens datagrunnlag.

I vedlegget til sin årsrapport fra 2012 hadde Bufdir en egen flytte analyse *Flyttinger i statlig barnevern*, Budir-rapport 2013. Bufdir har over tid arbeidet med å utvikle egnede analyseverktøy for det statlige barnevernet. Målet har vært å få mer ut av deres omfattende database i stedet for å basere seg på rapportering mellom de ulike forvaltningsnivåene i organisasjonen. Slike verktøy er nå utviklet for overvåking av en rekke viktige kvalitetsparametere.

Bufdir vil samle mer kunnskap om flyttinger og fortsetter sitt analysearbeid. Fra og med 2013 skal regionene identifisere og begrense nye flyttinger ved en del definerte plasseringer. Bufdirs nye analyseverktøy gir for første gang en presis og fullstendig oversikt over omfanget av flyttinger av barn som plasseres utenfor hjemmet.

Bufdir planlegger for øvrig å initiere forskning om flyttinger. Dette vil bedre grunnlaget for det løpende kvalitetsarbeidet.